

RECENZE, ANOTACE

MELZER, F., TÉGL, P. a kol. *Občanský zákoník, § 419–654 a související společná a přechodná ustanovení, Velký komentář, sv. III, Leges, 2014.*

Velmi záslužným počinem nakladatelství Leges se dostává čtenáři do rukou další díl komentáře nového občanského zákoníku (NOZ), věnovaného tentokrát ustanovení § 419-654. Je třeba uvést, že plánováno je vydání celkem osmi svazků, přičemž v prodeji je zatím jen svazek první (§ 1-117). Recenzovaný svazek završuje výklad obecné části NOZ a je zaměřen na právní postavení spotřebitele a podnikatele, na úpravu zastoupení, na vymezení věcí a jejich rozdělení a konečně na problematiku právních skutečností. Rozsah tohoto svazku je však tak velký, že v podstatě znemožňuje podrobnější recenzi a každého potenciálního recenzenta nutně staví do pozice pouhého glosátora. To je samozřejmě i můj případ.

Ať již čtenář dle svého postoje k NOZ patří mezi nadšené stoupence, zavilé odpůrce anebo flegmatické fatalisty, je nezpochybnitelným faktem, že NOZ je nyní již platnou součástí českého právního řádu a diskuse na téma, zda mělo smysl jej přijímat (a právě v této podobě a rozsahu), již nedávají žádný rozumný smysl a nejsou ničím jiným než příslovečným postojem generála po právě proběhlé bitvě (ať již – z jeho subjektivního pohledu – vyhrané či prohrané). Právě v této době je však role „prvních“ komentářů tak zásadního zákona zcela nezastupitelná. Jestliže totiž platí, že ani tvůrce zákona nemohl pamatovat na vše a často se výklad jím připraveného a schváleného zákona odchyluje od jeho původních úmyslů („zákon je moudřejší než zákonodárce“), je velmi významné, aby právě v prvních okamžicích jeho účinnosti byl k dispozici doktrinální výklad. Výklad, prováděný soudní judikaturou, který bude pro další vývoj tohoto zákona rozhodující, totiž bude trvat několik let, než proběhne všemi stupni soudní soustavy a než bude možno hovořit o skutečně ustálené judikatuře.

Rovněž je dobré úvodem zmínit, že kromě dvou „hlavních“ autorů, uvedených v tiráži, se na komentáři podílelo dalších patnáct autorů, kteří rovněž představují velmi renomované odborníky ve svém oboru. Je přitom velmi důležité a ku prospěchu díla, že tito autoři nepocházejí z jediného profesního „hnízda“, nýbrž působí ve vskutku rozdílných profesních pozicích (soudci nejvyšších i nižších soudů, advokáti, akademici, notáři), takže při zpracovávání svých částí komentáře mohli zohlednit vlastní pestré praktické zkušenosti a mohli se tak vyvarovat jednoho ze základních problémů řady komentářů: názorové jednostrannosti, předurčené prostě již tím, že se autoři pohybují ve stejném prostředí.

Také je podstatné uvést, že řada z těchto autorů se na přípravě NOZ aktivně podílela. Měla tak možnost do komentáře k jednotlivým ustanovením uvést, jak vlastně byla zamýšlena, v čem spočívá vědomý odklon od úpravy předchozí a jaký způsob výkladu proto doporučuje. S určitou nadsázkou tak připomínají rodiče, kteří své malé dítě vyprovázejí na jeho první skutečnou cestu do reálného života a velmi si přejí, aby na této cestě zachovalo alespoň základní směr. Stejně jako v životě sice v budoucnu nepochybně nastanou okamžiky, kdy bude třeba činit změny a odklony, možná bude rozumnější se někdy i kousek vrátit, nicméně cíl by měl být přes veškerá úskalí a svízele dodržen. Pokud bych měl v tomto obrazném příměru pokračovat, autoři komentáře svému dílu na cestu namísto příslovečných buchet a dobrých rad dávají vysvětlení svých pohnutek a logiky nové zákonné úpravy s přáním, aby všichni další, kteří budou v praxi NOZ dotvářet, domýšlet a dopovídat i ty věci, které byly třeba vyjádřeny nejasně, nezřetelně anebo dokonce rozporuplně či chybně, o tomto základním směru byli alespoň dobře informováni.

Velkou pochvalu si zaslouží rovněž editoři komentáře. Podařilo se jim totiž zachovat jednotnou strukturu komentovaných ustanovení a zejména jejich přiměřený a srovnatelný rozsah, což pohříchu u některých jiných komentářů vůbec nebývá samozřejmostí. Mám proto za to, že se autorům podařilo dosáhnout i cíle, který sami avizovali, a to „uživatelská příjemnost“ komentáře. Té velmi prospívá i skutečnost, že ustanovení, která jsou po zásluze rozebírána rozsáhleji, jsou obdařena osnovou výkladu, takže se čtenář v textu „neztrácí“ a pořád sleduje jednotnou linii výkladu.

Předností glosovaného komentáře je rovněž jeho značný teoretický přesah. Oproti jiným komentářům se totiž jeho autoři neomezují toliko na prostý výklad jednotlivých ustanovení zákona, nýbrž vycházejí z obrovského odborného záze-
mí, což názorně prokazují velkým počtem používané literatury, odkazů a citací. Čtenář komentáře tak nedostává pouze obvyklý základní poznatek, co vlastně konkrétní zákonné ustanovení znamená, a v souvislosti s kterými ustanoveními dalšími je má číst, nýbrž obdrží kompletní informaci o tom, co mu předcházelo (často jsou zmiňovány římskoprávní kořeny a také úprava a výklad obsažený v ABGB), do jakého teoretického kontextu je toto ustanovení zasazeno a jak má být proto i vykládáno. NOZ je tak předkládán nikoliv jako „soustava paragrafů“, které by byly prostým výsledkem často velmi nahodilého legislativního procesu, nýbrž jako koncepčně promyšlené a komplexní dílo, vycházející ze zcela konkrétních a konzistentních historických, filozofických a právně teoretických základů.

Velká odborná fundovanost autorů komentáře je patrná rovněž z toho, že velmi často pracují i se zahraničními prameny, a to včetně judikatury. Boří tak často zažitou představu o tom, že tuzemské zákonodárství je čistě „národní záležitostí“, která nemá žádné mezinárodní přesahy.

Celkově svůj glosář zakončuji velkou pochvalou všem autorům komentáře. Bývá totiž obvyklé, že po vyhlášení významnějšího zákona a nabytí jeho účinnosti jsou zprvu vydávány nikoliv skutečné komentáře, nýbrž spíše jen texty zákonů, které jako „přidanou hodnotu“ obsahují pouze důvodovou zprávu a úvodní poznámky. Mám za to, že tento komentář si zaslouží označení, které mu jeho autoři s neskrývaným (avšak plně opodstatněným) sebevědomím včlenili do názvu – „Velký komentář“.

Vojtěch Šimíček

KOLMAN, Petr. *Úvahy o veřejném právu*. Praha: Leges, 2014, 143 s. Teoretik. ISBN 978-807-5020-147.

Právník, ať už je příslušníkem kteréhokoliv právníckého povolání či akademikem, se musí neustále vzdělávat. V Coveyho matici jde o činnost ve druhém kvadrantu, tedy důležitou ale nikoliv naléhavou.¹⁾ Jinými slovy téměř vždy se najde něco, co spěchá víc než sebevzdělávání. Stále je spousta spisů, klientů, studentů ... každý si může doplnit podle podmínek svého povolání.

V oblasti veřejného práva může tento problém usnadnit nedávno publikovaná knížka Petra Kolmana *Úvahy o veřejném právu*. Má 23 kapitol, přičemž každá kapitola má zpravidla čtyři až šest stránek. Díky tomu je možné kapitolku přečíst v MHD cestou do práce. Na oněch několika málo stránkách dokáže autor srozumitelně shrnout podstatu problému a vyložit svůj názor na řešení.

Pokud konkrétní problém čtenáře zaujme, může si k němu snadno dohledat další zdroje (mimo jiné díky tomu, že řada kapitol obsahuje odkazy na judikaturu a literaturu), promyslet vše detailně a udělat si na věc vlastní názor.

Z uvedeného je zřejmé, že nejde o klasickou monografii, která by na solidních metodologických základech řešila partikulární problém a přinášela nové výsledky samostatného vědeckého bádání. Vytýkat něco takového autorovi by však bylo

¹⁾ COVEY, S. R. *7 návyků skutečně efektivních lidí: zásady osobního rozvoje, které změní váš život*. V nakl. Management Press vyd. 1. Praha: Management Press, 2006, s. 145.